

Aleg. 125.]

Sprawozdanie

Komisji administracyjnej o przedłożeniu rządowem projektu do ustawy, zmieniającej niektóre postanowienia prawne o wykonywaniu prawa polowania.

Wysoki Sejmie!

Na mocy najwyższego postanowienia z dnia 8. Października 1886. i wskutek reskryptu Jego Excelencyi Pana Ministra rolnictwa z dnia 18. Października 1886 r. L. 13408/1254, złożył Jego Excelencya Pan Namiestnik do łaski Marszałkowskiej projekt ustawy zmieniającej niektóre postanowienia prawne o wykonywaniu prawa polowania, który uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 9. Grudnia 1886 został przydzielony komisji administracyjnej do sprawozdania.

Powód do przedłożenia projektowanej ustawy dały rządowi odmienne w ostatnich czasach interpretacje dotyczących ustaw przez władze administracyjne, w wypadkach, w których przez zmianę własności ziemi terytorya wydzierzawionych polowań gminnych w ciągu trwania dzierzawy się zmniejszały.

Według postanowień §§. 5, 6, 7 i 8 najw. ces. patentu z dnia 7. Marca 1849 (Dz. u. p. Nr. 154.) i §. 1 rozporządzenia Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 15. Grudnia 1852 (Dz. u. p. Nr. 257) uprawnieni są do samoistnego wykonywania prawa polowania na swoich gruntach, tylko właściciele obszaru nieprzerwanej przestrzeni najmniej 115 hektarów (200 morgów); prawo polowania zaś we wszystkich innych gruntach (z wyjątkiem zwierzyńców) należy do gminy i musi być wydzierzawione, a dochód rozdzielony między właścicieli gruntów. Otóż, jeżeli w ciągu trwania dzierzawy takiego gminnego polowania mniejsze parcele gruntowe do terytoryum dzierzawy należące, wskutek zmiany właścicieli, bądź utworzą oddzielny obszar nieprzerwanej przestrzeni 115 hektarów (200 morgów), którego właściciel staje się przez to samo uprawnionym do samoistnego wykonywania na nim prawa polowania, bądź przez przyłączenie ich do istniejącego już takiego większego obszaru, zawsze jednak terytoryum wydzierzawionego polowania gminnego zmniejszają, pozostają między dzierzawcami polowań gminnych a nowo

nabywcami gruntu spory, w których dzierżawca żąda, by grunta te stanowiące według kontraktu przedmiot dzierżawy, zostały przy dzierżawie aż do jej expiracyi, mimo zmienionych stosunków terytoryalnych i właścicieli, zaś nowonabywca rewindykuje bezzwłocznie prawo wykonywania na nich samoistnie polowania na tej podstawie, iż grunta wcielone zostały w nieprzerwaną przestrzeń 115 hektarów (200 morgów), która według postanowienia §. 5 najw. patentu z 7. Marca 1849 jemu jako właścicielowi nadaje prawo polowania.

Spory te, dotychczasowymi ustawami szczegółowo nie przewidziane, rozstrzygało zawsze Ministerstwo rolnictwa, a względnie Ministerstwo spraw wewnętrznych, na korzyść dzierżawców, wychodząc z zapatrywania, że prawo własnego polowania, powstające świeżo w czasie trwania dzierżawy gminnego polowania, może wejść w życie dopiero po upływie umowy o dzierżawę polowania gminnego.

W ostatnich jednak czasach zniósł Trybunał administracyjny w kilku wypadkach podobne orzeczenia ministeryalne, wypowiadając zasadę, że upoważnienie do wykonywania polowania uzyskuje właściciel ziemi przez nabycie obszaru odpowiadającego wymogom §. 5 najw. pat. z dnia 7. Marca 1849 już z mocy ustawy, o ile zaś przytem chodzi o grunta, na których prawo polowania według §. 6 powołanego patentu gminie przyznane zostało, prawo to gminy ustaje z chwilą nabycia prawa polowania przez właściciela gruntu.

Taka przez Trybunał administracyjny przyjęta interpretacya postanowień najw. patentu z 7. Marca 1849 robi przedmiot dzierżawy polowań gminnych niestałym i niepewnym, a nadto wywołuje w następstwie cały szereg zawiłych kwestyj prawnych co do dalszego stosunku trwania dzierżawy, zwrotu czynszu dzierżawnego etc, które w załączonych do projektowanej przez rząd ustawy uwagach i objaśnieniach szerzej są obmówione, a które utrudniając wydzierżawienie bezsprzecznie szkodliwie oddziaływać muszą na gospodarstwo łowieckie w gminach.

Z drugiej strony jednak ma także interpretacya przez Ministerstwo przyjęta tę wadliwość, że, ponieważ obowiązujące obecnie ustawy łowieckie nie oznaczają czasu, do którego najdłużej umowy dzierżawne o polowania gminne mogą być zawierane, może nowonabywca gruntów być pozbawiony przysługującego mu na nich prawa polowania przez dłuższy szereg (czasem 20 i więcej) lat, co się sprzeciwia względem słuszności.

Braki te usunąć się dadzą tylko przez uzupełnienie odnośnych postanowień prawnych w sposób, który by wszelką odmienną interpretacyę wykluczał i tem zapatrywaniem powodowany rząd, przedłożył Wysokiemu Sejmowi projektowaną nowelę do ustaw łowieckich, która następujące postanowienia zawiera:

§. 1. orzeka, że polowania gminne mają odtąd być wydzierżawiane na przeciąg lat 10 a wyjątkowo tylko i to z ważnych powodów może ten normalny okres lat dzierżawnych być zmniejszony do najniżej lat 6, lub zwiększony do najwyżej lat 14.

§. 2 postanawia, że, jeśli parcele gruntowe do terytoryum polowania gminnego należące, w ciągu trwania umowy dzierżawnej o toż polowanie przez zmianę własności bądź utworzą oddzielny obszar nieprzerwanej przestrzeni najmniej 115 hektarów (200 morgów), którego właściciel na mocy §. 5 najwyższego patentu z dnia 7. Marca 1849 (D. u. p. Nr. 154) staje się uprawnionym do wykonywania na nim samoistnie prawa polowania, bądź przyłączone tylko zostaną do istniejącego już takiego większego obszaru, to powstające świeżo na tych parcelach prawo samoistnego polowania dla ich właściciela wchodzi w życie dopiero po expiracyi istniejącej dzierżawy polowania gminnego.

§§. 3 i 4 zawierają tylko postanowienia o wejściu w życie i wykonaniu ustawy.

Komisya administracyjna, badając ściśle tak powody jak i postanowienia projektowanej ustawy, niemogła nie uznać naglącej jej potrzeby, wychodząc przy tem z za-

sady, że wszelkie braki i niejasności ustaw, które się stają powodem do zawitych a zawsze dla stron kosztownych sporów, winne być bezzwłocznie usunięte.

Z brzmienia jednak projektowanej ustawy wynikają pewne wątpliwości, które zdaniem komisji zmienione być powinny. I tak:

Ustęp drugi §. 1. brzmi dosłownie:

„W wypadkach przedłużenia bez licytacji umów o dzierżawę polowania stosownie do §. 10 rozporządzenia ministeryalnego z dnia 15. Grudnia 1852. (Dz. ust. p. N. 257) przedłużenie dzierżawy w żadnym razie przekraczać nie może okresu 14 lat.“

Otóż pomijając już wątpliwość, czy przy tej stylizacji, dzierżawa, która trwała n. p. lat 10, może być bez licytacji przedłużoną już tylko na lat 4, a po upływie lat 14 musi być bezwarunkowo nowa licytacja rozpisana, czyli też może kontrakt dzierżawny bez względu na dotychczasowe trwanie dzierżawy być zawsze odnowiony bez licytacji na całych lat 14, zachodzi tu jeszcze i ta okoliczność, że nie określony jest czas, w którym takie odnowienie umowy dzierżawnej zawarte być może. Niewykluczoną jest przeto możność, że zaraz bezpośrednio po zawarciu dzierżawy w drodze licytacji n. p. na lat 14 strony porozumieją się z sobą o przedłużenie umowy bez licytacji na dalszych lat 14, razem lat 28. W pierwszym więc wypadku wyklucza się w wielu razach prawie zupełnie możność odnowienia kontraktu bez licytacji, który to sposób zawierania umów może być przecież dla obu stron pożyteczny i korzystny, w drugim zaś zrozumieniu tego ustępu pominięty by był zupełnie cel, dla którego właśnie najdłuższy czas trwania umowy dzierżawnej gminnego polowania ściślej miał być określony.

Wątpliwościom tym da się zapobiedz przez przyjęcie postanowienia, że odnowienie umowy dzierżawnej bez licytacji dozwolone jest tylko w ostatnim roku istniejącej dzierżawy, i nie może nastąpić na dłużej jak na nowych lat 10, wyjątkowo 14.

Dalej w §. 2. przewidziane są tylko wypadki, w których terytoryum polowań gminnych się zmniejsza, przepomniano zaś o wypadkach przeciwnych t. j., jeżeli się terytoryum to w ciągu trwania dzierżawy zwiększy przez rozparcelowanie jednolitej parceli 115 hektarów lub więcej przestrzeni mającej a w obrębie gminy położonej, na której dotychczasowy właściciel samoistnie prawo polowania wykonywał. W ścisłym zastosowaniu konsekwencji prawnych należałoby w takim wypadku, analogicznie do zawartych już w §. 2. postanowień przy zmniejszeniu terytoryum, zawiesić nowo przez gminę nabyte prawo na tej rozparcelowanej przestrzeni aż do czasu expiracji kontraktu o dzierżawę polowania gminnego i przyznać je tymczasowo dawnemu właścicielowi.

Prawnie jednak także przypuszczać należy, że ten, który obszar ziemi parceluje i sprzedaje, takową opuszcza, a przestając być interesowanym nie daje dostatecznych gwarancyj pod względem racjonalnego wykonywania gospodarstwa łowieckiego, który to wzgląd przeważnie przecież wpływać musi na postanowienia ustaw łowieckich.

Głównie interesowanym a więc i gwarancję dającym jest w tym wypadku sąsiedni dzierżawca polowania gminnego, któremu też z ogólnych względów na gospodarstwo łowieckie w kraju polowanie na rozparcelowanym obszarze przyznane być winno, a to przy mniejszych przestrzeniach, niżej 115 hektarów, które by właściciela do samoistnego wykonywania prawa polowania nie uprawniały, a zatem racjonalnie i do wydzierżawienia jako odrębne terytorya myśliwskie nadawać się nie mogą, bezpłatnie, zaś przy obszarze o 115 lub więcej hektarów przestrzeni, przez ogłoszenie dodatkowej licytacji z zastrzeżeniem prawa pierwszeństwa dla dzierżawcy polowania gminnego.

Nareszcie nie mogła komisya administracyjna nie zwrócić swojej uwagi także i na to, że obecne przedłożenie rządowe, spowodowane wyłącznie niezgodnem zapatrywaniem władz i Trybunału administracyjnego w tym jedynym wypadku przeważnie prawnej natury, nie zapobiega wcale licznym brakom i niedostatkom ustawodawstwa łowieckiego,

powstałym skutkiem tak znacznych zmian, jakie zaszły w stosunkach gospodarstwa łowieckiego w kraju naszym od czasu ogłoszenia najwyższych patentów z r. 1786 i 1849. Postanowienia tych patentów nielicznymi tylko późniejszymi rozporządzeniami ministerjalnymi i ustawami krajowymi, mało też uzupełnione, nie mogą już odpowiadać potrzebom racjonalnego gospodarstwa łowieckiego i wymagają koniecznie gruntownej rewizji i szerszych uzupełniających określeń.

Komisya przeto wnosi zgodnie z przedłożeniem rządowem ale i z uwzględnieniem powyższych uwag:

A. B/. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną sub A) ustawę i sub B) uchwałę.

Przewodniczący

E. Czerkowski.

Sprawozdawca

T. Dzieduszycki.

A.

Ustawa

z dnia którą zmienione zostają niektóre postanowienia prawne o wykonywaniu prawa polowania.

Ze zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

Umowy o dzierżawę polowań gminnych, które stosownie do §§. 1. i 2. rozporządzenia Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 15. Grudnia 1852 (Dz. u. p. N. 257) w drodze publicznej licytacji wydzierżawione być mają, winne odtąd być zawierane na przeciąg lat 10. Wyjątkowo tylko i to z ważnych powodów może ten normalny okres lat dzierżawnych być zmniejszony do najniższej lat 6 lub zwiększony do najwyższej lat 14.

Odnowienie umowy bez licytacji na podstawie §. 10 rozporządzenia Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 15. Grudnia 1852 (Dz. u. p. N. 257) dozwolone jest tylko w ostatnim roku istniejącej już dzierżawy i nie na dłużej jak na nowych lat 10, wyjątkowo 14.

§. 2.

Jeżeli w ciągu trwania umowy dzierżawnej o polowanie gminne, parcele gruntowe do terytorium dzierżawy należące, przez zmianę właścicieli wcielone zostaną w obszar nieprzerwanej przestrzeni najmniej 115 hektarów, którego właściciel staje się na mocy §. 5. najwyższego patentu z dnia 7. Marca 1849 (Dz. u. p. N. 154) uprawnionym do wykonywania na nich samoistnie prawa polowania, na ten czas powstające świeżo na tych parcelach prawo samoistnego polowania dla ich właściciela, wchodzi w życie dopiero po expiracyi istniejącej dzierżawy polowania gminnego.

Jeżeli zaś przeciwnie, w ciągu trwania dzierżawy polowania gminnego, mniejsze parcele gruntowe w skutek odprzedaży z obszaru 115 lub więcej hektarów jednolitej

przestrzeni, na którym dotychczasowy właściciel samoistnie prawo polowania wykonywał, przyłączone zostaną w myśl §. 6 najwyższego patentu z dnia 7. Marca 1849 (Dz. u. p. N. 154) do terytorium polowania gminnego, natenczas przyznaje się dzierżawcy polowania gminnego prawo wykonywania polowania także na tych świeżo przyłączonych parcelach, aż do expiracyi istniejącej umowy dzierżawnej bezpłatnie, jeśli ogólna przestrzeń przyłączonych parcel 115 hektarów nie dochodzi. Przy przestrzeni zaś 115 lub więcej hektarów, winna być bezzwłocznie rozpisana dodatkowa licytacya dla wydzierżawienia polowania na tych świeżo przyłączonych parcelach na czas aż do expiracyi dzierżawy dotychczasowego polowania gminnego, a to z wyraźnem zastrzeżeniem prawa pierwszeństwa dla dzierżawcy dotychczasowego polowania gminnego.

§. 3.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia w dzienniku ustaw krajowych.

§. 4.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.

B.

U c h w a ł a.

Wzywa się Wydział krajowy, by po dokładnem zbadaniu stosunków i potrzeb gospodarstwa łowieckiego w kraju, podciągnął rewizyi obowiązujące obecnie dotyczące ustawy, i przedłożył odpowiednie wnioski na najbliższej sesyi sejmowej.
